

رفتن به مسجد از مستحبات مؤکد است اما در دین اسلام برای این عمل احکامی صادر شده است تا علاوه بر حفظ قداست خانه خدا تأثیرات حضور در این مکان مقدس بر افراد صد چندان شود.

در روایت آمده کسی که به سمت مسجدی از مساجد خداوند گام بردارد برای او در مقابل هر گامی که بر می‌دارد تا وقتی که به خانه اش برمی‌گردد حسناتی نوشته می‌شود که باعث می‌شود از او ۱۰ سینه قلم گرفته شود و در مقابل ده درجه پیدا کند .

واژه مسجد در فرهنگ قرآن به معنای مکانی است مقدس که در پیشگاه خداوند سجده می‌کنند. ابن خلدون: (قرن ۱۵ م) تنها برای سه مسجد تمایز قائل است مسجد مکه (مسجدالحرام) مسجد مدینه (مسجدالنبی) مسجد بیت المقدس (مسجد الاقصی و قبة الصخره)

با این حال واژه‌ی مسجد سریعاً به خانه حضرت محمد (صلی الله علیه وآله) که امت وی برای عبادت و مذاکره درباره امور مختلف در آن جمع می‌شدند خانه‌ای که از میان همه خانه‌ها تقدس یافته بود، اختصاص پیدا کرد و معابد اسلامی که کمابیش از این نمونه پیروی می‌کرده و دارای همان عملکردها بودند، نیز مسجد نامیده شدند .

فضائل آثار رفت و آمد به مسجد

مسجد به عنوان پایگاه عبادت و یا خداوند متعال و پایگاه جهاد فکری و تعلیم و تعلم معارف اسلامی می‌باشد در آن پایگاه وحدت مسلمین و نمایش روح وحدت و یکپارچگی به دشمنان پیدا و پنهان جامعه اسلامی می‌باشد. در شرع مقدس اسلام بسیار سفارش شده است که نماز را در مسجد بخوانید و بهتر از همه مسجدها، مسجدالحرام می‌باشد و بعد از مسجدالحرام، مسجدالنبی (صلی الله علیه وآله) و بعد مسجد کوفه و بعد از آن مسجد بیت المقدس و بعد از آن مسجد جامع هر شهر و بعد از آن مسجد محله و بعد از مسجد محله مسجد بازار می‌باشد .

زیاد رفتن به مسجد و رفتن در مسجدی که نمازگزار ندارد مستحب است و همسایه مسجد اگر عذری نداشته باشد مکروه است در غیر مسجد نماز بخواند. و نیز مستحب است انسان با کسی در مسجد حاضر نمی‌شود غذا نخورد و در کارها با او مشورت نکند و همسایه او نشود و از او زن نگیرد و به او زن ندهد .

واژه‌ی مسجد سریعاً به خانه حضرت محمد (صلی الله علیه وآله) که امت وی برای عبادت و مذاکره درباره امور مختلف در آن جمع می‌شدند خانه‌ای که از میان همه خانه‌ها تقدس یافته بود، اختصاص پیدا کرد. و معابد اسلامی که کمابیش از این نمونه پیروی می‌کرده و دارای همان عملکردها بودند، نیز مسجد نامیده شدند

فضائل مسجد

سکونت در جوار عرش الهی پاداش مسجد است. در فردای قیامت و کسب مغفرت گناهان از خداوند متعال یکی دیگر از فوائد و آثار رفت و آمد به مسجد است و فرشتگان از اهل مسجد دیدار می‌کنند و تسبیح زمین برای انسانهای مسجدی یکی دیگر از آثار و برکات رفت و آمد به مسجد است .

امام صادق (علیه السلام) می‌فرماید: «مَنْ مَشَى إِلَى مَسْجِدٍ مِنْ مَسَاجِدِ اللَّهِ فَلَهُ يَكُلُّ خُطْوَةً خَطَاهَا حَتَّى يَرْجِعَ إِلَيَّ مِثْلَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ وَ مِجَى عَنْهُ عَشْرُ سَيِّئَاتٍ وَ رُفِعَ لَهُ عَشْرُ دَرَجَاتٍ». «هر کس قدمی به سوی یکی از مساجد خداوند بردارد، برای هر قدم ثواب ده حسنه می‌باشد تا برگردد به منزل خود، و ده خطا از لغزش هایش پاک می‌شود، همچنین در پیشگاه خداوند ده درجه ترفیع می‌یابد». وسائل الشیعه، ج ۲، ص ۴۸۳)

مؤمن بودن انسان های مسجدی

علت این امر آن است که مسجد اساساً محل اجتماع و آمد و شد انسانهای برگزیده و صالح و تقوی پیشه است و این مطلب در روایات متعددی به صراحت بیان شده است .

در حدیثی از رسول اکرم (صلی الله علیه وآله) آمده: «إِذَا رَأَيْتُمُ الرَّجُلَ يَتَعَادُ الْمَسَاجِدَ فَاشْهَدُوا لَهُ بِالْإِيمَانِ لِأَنَّ اللَّهَ يَقُولُ إِذَا يَتَعَمَّرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ أَمَّنْ بِاللَّهِ». «هنگامی که دیدید مردی بر رفت و آمد به مسجد مداومت می‌کند وی را مؤمن بدانید .

خداوند متعال می‌فرماید: تنها آنان که ایمان به خداوند دارند مساجد خدا را آباد می‌کنند. «مستدرک الوسائل، ج ۳، ص ۳۶۲، باب ۳، روایت ۱۸)

این حدیث شریف به خوبی گویای آن است که انسانهای مسجدی مؤمن به خداوند متعال می‌باشند. پیامبر (صلی الله علیه وآله) در حدیثی دیگر از مسجد به عنوان خانه انسانهای متقی یاد کرده است و فرموده‌اند: «الْمَسَاجِدُ بُيُوتُ الْمُتَّقِينَ وَ مَنْ كَانَتْ الْمَسَاجِدُ بَيْتَهُ ضَمِنَ اللَّهُ لَهُ بِالرَّوْحِ وَ الرَّاحَةِ وَ الْجَوَازِ عَلَى الصِّرَاطِ» «مساجد خانه انسانهای متقی است و خداوند متعال رحمت و راحت و عبور بر صراط را برای آنان که مساجد را خانه‌های خویش قرار داده‌اند ضمانت نموده است» و روایت دیگری انسانهای مسجدی را فرخنده و مبارک آراسته (بر زیورکی آلات انسان) و محفوظ (از اغرافات) معرفی نموده است.

اهل مسجدی مانع نزول عذاب الهی

علاوه بر آنکه در برخی از روایات صریحاً اهل مسجد را انسانهایی فرخنده و مبارک به شمار آورده‌اند در پاره‌ای دیگر از روایات وجود انسانهای مسجدی را مایه رفع بلا و تأخیر در نزول خشم و غضب الهی بر جامعه شناخته‌اند. (حدیثی در مستدرک الوسائل، ج ۳، ص ۳۶۶، باب ۶، روایت ۳)

سالم ماندن اهل مسجد از بلاهای آسمانی

آنگاهی که در صورت ادامه عصیان و سرکشی انسانها بر اساس سنت و تغییر ناپذیری الهی عذاب و خشم خداوند نازل می‌شود این انسانهای مسجیدی هستند که رحمت حق تعالی شامل حال آنان شده و از بلا و انتقام الهی مصون و محفوظ می‌مانند .

برای همسایه مسجد مکروه است که بدون عذری مانند باران نماز را در غیر آن مسجد بجای آورد. همسایه مسجد کیست؟ در برخی از روایات همسایه مسجد را چهل خانه از هر طرف ذکر نموده‌اند

در حدیثی از پیامبر (صلی الله علیه و آله) آمده است: «إِذَا نَزَلَتِ الْعَاهَاتُ وَالْأَفَاتُ عُوفِيَ أَهْلُ الْمَسَاجِدِ». «به هنگام نزول بلا و آفت اهل مساجد سالم و محفوظ هستند»

مسجد پناهگاهی در بروز حوادث و گرفتاری ها

هر انسان در گیر و دار مسائل زندگی طبعاً با برخی از ناراحتی‌ها و مشکلات خواهد شد. گاهی این ناراحتی‌ها به قدری شدید است که به صورت غم و اندوهی جانگاز ظاهر می‌شود و جلوی انسان را به قصد از پا در آوردن می‌فشارد. پناه بردن به مسجد و نماز و دعا در چنین اوقاتی یکی از راههای الیتام و رفع این گونه ناراحتی‌هاست.

مسجد و همسایه آن

فقیها با استناد به تأکیدات خاص به رفت و آمد به مسجد نماز خواندن در مسجد را برای همسایه مسجد مستحب مؤکد شمرده‌اند و ترک نماز در مسجد توسط همسایه مسجد را مکروه شمرده‌اند .

فقیه اهل بیت مرحوم سید محمد کاظم یزدی در عروة الوثقی می‌فرماید: برای همسایه مسجد مکروه است که بدون عذری مانند باران نماز را در غیر آن مسجد بجای آورد. همسایه مسجد کیست؟ در برخی از روایات همسایه مسجد را چهل خانه از هر طرف ذکر نموده‌اند .

در حدیثی از امیرالمؤمنین (علیه السلام): «حَرِيمُ الْمَسْجِدِ أَرْبَعُونَ ذِرَاعاً وَ الْجَوَازُ أَرْبَعُونَ دَاراً مِنْ أَرْبَعَةِ جَوَانِبِهَا .» «**حریم مسجد چهل ذراع و همسایه‌های آن چهل خانه از چهار طرف است** .» در حدیث دیگری، کسانی که صدای اذان را می‌شنوند به عنوان همسایگان مسجد معرفی شده‌اند .

لزوم رعایت اخلاق در رفت و آمد به مسجد

رفت و آمد به مسجد با انگیزه و اغراض فاسد نه تنها موجب ثواب نیست بلکه‌ای بسا سایر اعمال نیک انسان را نیز تیره می‌کند. هدف از آمدن به مسجد انسان خود را در معرض ریا و سمعه قرار دادن نیست بلکه معمولاً در دید و نگاه دیگران و انگیزه افراد مختلف است. برخی برای بدست آوردن پاداش و ثواب الهی در سرای دیگر، گروهی به منظور کسب علوم و معارف دینی و پاره‌ای به قصد تعظیم شعائر الهی و به پا داشتن نماز که تبلور روح عبادات و بندگی و نیز نمایش روح وحدت و یکپارچگی امت اسلامی است.

از امام صادق(علیه السلام) روایت شده که خداوند در تورات فرموده مساجدخانه های من در زمین هستند خوشا به حال کسی که در خانه خود طهارت پیدا کند و سپس مرا در خانه ام زیارت کند. بر زیارت شونده است که زیارت کننده را گرامی بدارد

احکام زیر در مورد رفتن به مسجد وارد شده است

1. داشتن طهارت

از امام صادق(علیه السلام) روایت شده که خداوند در تورات فرموده مساجدخانه های من در زمین هستند خوشا به حال کسی که در خانه خود طهارت پیدا کند و سپس مرا در خانه ام زیارت کند. بر زیارت شونده است که زیارت کننده را گرامی بدارد.

2. پوشیدن لباس فاخر و پاکیزه

مستحب است کسی که می خواهد به مسجد برود لباس فاخر و پاکیزه بپوشد.

3. خوشبو کردن خویش

مستحب است کسی که به مسجد می رود خویش را خوشبو کند.

4. داشتن وقار در هنگام راه رفتن

مستحب است کسی که به مسجد می رود باوقار گام بردارد.

5. پیشی گرفتن بر دیگران در رفتن به مسجد

در روایت آمده که بهترین مردم کسی است که قبل از همه به مسجد برود و دیرتر از همه خارج بشود.

6. صلوات فرستادن به هنگام ورود

در روایت آمده که به هنگام ورود به مسجد و نیز خروج از آن صلوات بفرست.

7. ورود به مسجد با پای راست

مستحب است کسی که می خواهد داخل مسجد شود پای راست را جلو بنهد و وارد شود.

8. مداومت داشتن بر رفتن

زهدا اجلال

بخش اخلاق و عرفان اسلامی تبیان